

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

.....

APARE DUMINECA

.....

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an . . . . . 160 Lei		Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an . . . . . 80 „		
Pe un pătrar de an . . . . . 40 „		
Un număr . . . . . 3 Lei.		
Pentru străinătate pe un an . . . . . 260 Lei.		

Discursul rostit de I. P. S. Metropolit Dr. Nicolae Bălan la congresul general al „Frăției ortodoxe române”, ținut la Cluj, în 5 Martie (Dumineca Ortodoxiei) 1933

Ideea care ne-a întrunit în această adunare era de mult o dorință generală a sufletelor noastre. Felicit comitetul de inițiativă pentru că a avut fericita inspirație de a-i da la vreme cuvânt, pe care trimițându-l dela om la om, în tot cuprinsul mitropoliei noastre ardelenne ne-a chemat să facem, în chiar Dumineca Ortodoxiei, această demnă și impunătoare afirmare a conștiinței noastre de creștini ortodocși. Ierarhi, preoțime și popor credincios din toate straturile — ziua de astăzi, cu grija și cu povara ei, ne găsește din nou în indisolubila comunitate sufletească, cum totdeauna am fost, pe temelia nebiruită a credinței și în jurul altarului bisericii noastre strămoșești.

Duhul Mitropolitului Andrei.

În clipa aceasta par că simțim cu toții cum din împărăția dreptilor se desprinde gândul și duhul ocrotitor al mitropolitului Andrei și sălășluindu-se între noi și deslușindu-ne vrerea sufletelor, întors către stăpânul ceresc, îi zice: Aceștia sunt biserica cea vie a Ta, Hristoase Dumnezeu, care cutremurându-se de misterul izbăvitoarei Tale iubiri răstignită pe Golgota, a stat în răscrucea patimilor și a suferințelor sute de ani, dar Tu le-ai hărăzit să vadă lumina Învierii și a Libertății — și acum, ca odinioară apostolii Tăi strânsi în „casa cea de sus”, așteaptă o nouă revărsare de Duh Sfânt, pe care să o cobori peste ei și prin ei peste Țara Făgăduinții, pe care le-ai dat-o lor.

Și numai faptul întrunirii noastre de astăzi constituie o mărturisire de credință. Crezul nostru pornește din luminile creștinismului ortodox și se îndreaptă către nevoile și frământările vieții noastre prezente. N'am venit aici să cerem protecția unor interese egoiste. Nu! Și de astă dată, ca întotdeauna, biserica noastră, prin așezămintele, prin slujitorii și prin poporul ei reprezintă cele mai superioare interese și aspirațiuni ale sufletului românesc.

Nu suntem clericali!

Declar respicat și în auzul tuturor că noi nu suntem clericali și n'am venit să ocrotim asemenea

tendințe, fiindcă nu le avem în sufletele noastre și caracterul ca și tradiția noastră le refuză categoric. Clericalismul este o noțiune politică importată din Apus unde biserica în evul mediu a urmărit tendințe de supremație asupra puterii civile, iar preoțimea s'a constituit, în clasă privilegiate, cu scopul de dominațiune, alături de aristocrație. Când pe urmă statul modern a început a se trezi la conștiința drepturilor sale, și privilegiile de clasă au fost rând pe rând desființate, atunci preoțimea de acolo a intrat în luptă prin mijloace și organizațiuni politice, ca să-și apere situațiunea privilegiată, ce o deținea. Acolo a existat, prin urmare, antecedente istorice, cari au dat naștere clericalismului.

Dar noi ce privilegii să apărăm? Nu este o crudă ironie a vorbi de privilegiu mai ales aici în Ardeal? Dar n'a stat biserica noastră și slujitorii ei veacuri de rând alături de țaranul iobag? Și n'a izbit înaintea tuturor pe ierarhii și pe preoții noștri mânia brutală a celor ce voiau să ne desființeze neamul? Acesta este singurul, dar marele și gloriosul nostru privilegiu moral: de a fi suferit în rând cu poporul pe care l-am păstorit, făcându-ne una cu durerile lui! (Mari aplause).

Și atunci de ce să fim clericali? Ca să ne ocrotim latifundiile pe cari niciodată nu le-am avut? Să apărăm privilegiile de cari nici când n'am fost împărțit? O nu, toiagul nostru de păstorire n'a însemnat putere de stăpânire feudală, ci a fost steagul sfânt al credinței, în jurul căruia s'a strâns în șiraguri de dărză rezistență un popor întreg, făcând să-i bată inima la fel și închegându-l într'o singură voință în mijlocul urgiei prin care a trecut. Suntem în dreptul nostru să avertizăm pe cei care ne acuză de clericalism, să-și clarifice noțiunea și să nu-și bată joc de un trecut plin de suferințe!

Dar astăzi, în țara noastră liberă, am reclamat noi vre-odată situațiuni privilegiate? Dar n'am cerut într'una să fim așezați măcar în egalitate de drepturi cu cuitel minoritare dintre noi? O, aceasta e un dureros capitol al revendicărilor noastre în numele sfintei dreptăți! Dar merg mai departe: N'am fost noi aceia care am militat pentru acea largă interpretare a normelor canonice, cari

în constituțiunea bisericii cheamă la colaborare elementul mirenesc? Clericali noi, cari prin așezarea șaguniană, ne-am întors la instituțiunile creștinismului primar, cu gândul ca să facem cât mai strânse legăturile bisericii cu poporul credincios al ei și să o păstrăm pe seama tuturor ca aierul pe care-l înghițim cu toți?! Vă făgăduiesc că, dacă și-ar face cândva la noi apariția tendințe clericale, cari să ne izoleze de obște mare a credincioșilor și să ne facă odioși înaintea ei, am să alcauiesc o molitvă nouă pentru scoaterea unui asemenea duh necurat. (Aplause furtunoase).

Mirenii în Biserică.

E momentul ca în mijlocul acestei adunări, care înseamnă o conștiință ridicare a mirenilor noștri pentru ideile spirituale ale bisericii, să fac în numele meu, al fraților mei ierarhi și a iubitei noastre preoțimi, declarațiunea solemnă, că noi cei dintâi ne simțim datori să apărăm drepturile ce se cuvin mirenilor în biserică noastră. Este aceasta o datorie de conștiință și în acelaș timp un obligament de nobleță, pentru că dacă au fost buni mirenii pentru apărarea bisericii în vremuri grele, nu-i cu dreptate și nu-i frumos să le spunem astăzi, că locul lor fi mai către ușă. Mai pot veni vremuri grele și ele sunt de față și astăzi, dar independent de răutatea vremurilor, noi apărăm drepturile ce se cuvin mirenilor și avem nevoie de colaborarea lor, fiindcă sunt parte constitutivă a bisericii.

Sensul laicizării.

Când acesta este punctul de vedere pe care reprezentăm, din altă parte ni se spune iarăși sub formă de acuză: Nu vedeți că ne laicizați și ne protestantizați biserica?

Răspunsul la această obiecțiune pe mine nu mă aduce în perplexitate, pentru că eu sub laicizare înțeleg altceva decât participarea elementului mirenesc în anumite corporațiuni dela conducerea bisericii. Altfel, după logica părășilor noștri, ar trebui să se admită că biserica este laicizată prin simplul fapt că numărul covârșitor al membrilor ei îl dau mirenii. Dar eu sub laicizare înțeleg un mod de a vedea, înțeleg o mentalitate, care nu se inspiră din principiile religioase-morale ale bisericii, nu are în vedere scopurile spirituale ale ei, ci e aservită unor interese de altă natură și ascultând de acestea introduce în viața bisericească o atmosferă pământescă nu pe aceea a împărăției lui Dumnezeu. Dar această mentalitate poate fi împărtășită nu numai de mireni, ci și de preoți, și ea se instăpânește din diferite cauze în legătură cu spiritul general al unui timp, cu deosebire însă acolo unde lipsește un viu apostolat al idealului creștin.

Nu încapă nici o îndoială că biserica ortodoxă este biserică ierarhică. Slujba preoției este din orânduire divină, ca în puterea darului de sus, să fie mijlocitoarea adevărului și a grației supranaturale. Ei i-a spus Mântuitorul lumii cuvântul de-a merge să boteze toate neamurile, „învățându-le să păzească toate“ câte ne-a poruncit El nouă. Ea are covârșitoarea răspundere, care trebuie să-i apese conștiința cu greutatea unei misiuni divine, de a conduce sufletele la mântuire. Dar să nu uităm nici cealaltă dogmă a ortodoxiei, că Duhul Sfânt e cu biserica în totalitatea ei, povățuind-o și inspirând-o. Harisma Lui nu se oprește la barierele ierarhiei, ci trece tot atât de vie și binefăcătoare dincolo de ele, revărsându se în unde sfinte și asupra drept-credincioșului popor al bisericii lui Dumnezeu. Amintindu-ne cuvântul

marelui apostol Pavel: „Duhul să nu-l stingeți“ (I. Tes. 5. 19) să fim bucuroși când suflete dăruite de sus și încălzite de dragoste către biserică își oferă colaborarea unui înțelegător „postolat laic“, care animează și această frumoasă și atât de semnificativă adunare a noastră. Mitropolitul Șaguna n'a fost un protestantizant când și-a chemat poporul, prin fruntașii lui, la colaborare cu ierarhia, și organizațiunea pe care ne-a lăsat-o nu este eșită din făgașele ortodoxiei. Nu vom uita nici când frumseța de luptă ce-am dus-o sub pavăza ei, atunci când cu mireni în șirurile dintâi ne-am apărat biserica, libertatea și drepturile autonome ale ei, și printr'ansa sufletul neamului. Nu pentru aberații protestantizante, ci pentru ortodoxia credinții și a bisericii și a sufletului nostru am dat acele lupte cu sacrificii până la martiriu. Și avem și noi cei de astăzi atâta lumină a teologiei și atâta devotament nedesmințit către ortodoxie, ca să-i putem da întregii noastre obști credincioase liniștitoare asigurare, că sfânta noastră biserică este adevărata biserică a lui Hristos, coborâtă — cu toată comoara darurilor ei — în mijlocul poporului românesc. (Mari aplauze).

Ortodoxia și Ideia națională.

Prin această precizare sintetică a mea am adus atât de aproape ortodoxia și ideia națională pe cât de strânsă este în realitate legătura dintre ele în viața noastră.

Într'adevăr, în sfera ortodoxiei, ca orientare în lume și ca concepție de viață, intră și factorul național, asupra căruia credința aruncă o lumină caldă și-l adâncește. Noi vedem marea variațiune și bogăția de forme în care se înfățișează popoarele, diferind prin originea lor, prin structura lor trupească și sufletească, prin limbă și obiceiuri, prin trecutul lor, prin conștiința de sine și de misiunea cu care se prezintă pe arena istoriei. Sub raport religios, națiunile se tâlmăcesc ca tot atâtea idei ale lui Dumnezeu, realizate în evoluția creatoare a istoriei. Prin urmare, națiunea, pentru noi, nu este un accident trecător, nu este ceva ce astăzi există, iară mâine poate să dispară ca o umbră, ci este o realitate care se încadrează în planurile vecinice ale rațiunii dumnezeiești. În factorul național noi vedem elementul individual și elementul general omenesc împreunate într'o sinteză creatoare. Refuzăm să primim opinia, că naționalismul ar fi un punct de vedere învechit și că prin progresele continue ale culturii ne-am apropiat de stadiul unui internaționalism, în care caracteristicile deosebiri dintre popoare vor dispărea, prefăcând omenirea într'o masă amorfă sub raport național. O lege biologică ne arată că speciile din natură, cu cât se dezvoltă mai mult, cu atât se diferențiază mai mult unele de altele și cu atât se fixează fiecare mai distinct în interiorul său. Această lege biologică mi se pare că se poate verifica și în domeniul vieții popoarelor. Spuneți-mi, când au fost popoare ca Francezii, Englezii și Germane, mai naționale în toată ființa lor și mai naționaliste în simțirea lor, ca astăzi, când au ajuns la un nivel atât de înalt al culturii lor? De sigur cultura poate să deschidă căi nouă dela popor la popor și să găsească ideale comune, care să le apropie, dar ea nu șterge ci, dimpotrivă, întărește caracterele cari alcătuiesc ființa națională a fiecărui popor. Iată de ce naționalitatea, cu cât mai mult va progresa cultura, va rămâne o putere constitutivă și determinantă în istoria lumii, iar naționalismul, decurgând din acest fapt al națio-

nalității, va fi un superior principiu etic, care va pune în mișcare simțeminte nobile și generoase, va disciplina individul să-și tempereze egoismul și să se devoteze unor scopuri cari trec dincolo de eul său, în sfârșit o putere care va servi ca îndemn la muncă, abnegație și jertfe. Ca voință politică se obiectează în alcătuirea de state naționale, care este cea mai firească formă a vieții de stat. Cu tot dreptul zice un teoretician politic de astăzi, că: „In toate epocile istoriei statul și națiunea s'au căutat, pentru a se găsi în sfârșit în forma statelor naționale din zilele noastre” (R. Kjellén). Când după atâtea jertfe ne-am putut realiza și noi acest ideal, suntem datori să proiectăm asupra statului nostru național tot devotamentul ancorat în profunditatea simțirii noastre religioase și căldura acelor simțeminte, de care orice organism tânăr are nevoie ca să prospereze.

Astfel factorul național, consfințit în creștinism prin Duhul Sfânt, care pogorându-se peste apostoli în limbi de foc, a știut vorbi cu fiecare popor în limba sa, în lumina credinții ortodoxe se spiritualizează și primește legături cu vecinicia.

Componentele substanței românești-

Rasa și ortodoxia sunt componentele originare ale substanței românești (furtunoase aplauze). Printr'una ne-am așezat punctul arhimedic pe pământ, prin cealaltă ni s'a deschis Cerul cu luminile lui — și așa ne-am menținut locul sub soare ca ceea ce suntem și nu ne-am renegat în mijlocul tuturor furtunilor prin cari am străbătut. Și numai așa, de s'ar deslănțui toate vrăjmașile asupra noastră, prin virtuțile neamului, întărite de suflul divin al ortodoxiei, nici porțile iadului nu ne vor birui! (Tunețe de aplauze).

Un popor trăiește mai presus de toate prin sufletul său. Deaceia datorită cea mare a clipei de față, înconjuțați cum suntem de urletul lupilor sfâșietori din toate părțile, este, să întărim temelile sufletesti pe cari se razimă existența acestui neam. Credințele mari sunt forța care dă curaj de viață unei națiuni. Ele o ridică pe culmi unde ia contact cu valorile cele veșnice și-i împrumută concepția de viață în care-și încadrează ideile sale în traiul pe acest pământ, cu toată povara vremii. Ele îi dau suportul necesar pentru încrederea cu care să se orienteze în această lume și pentru misiunea ce are s'o îndeplinească. Din izvoarele de inspirație ale țințelor supratereștre se desprinde interpretarea înțeleaptă a datorii de fiecare zi, răbdarea și pacea sufletească în mijlocul greutăților și suferințelor, disciplina de sine și acceptarea de bunăvoie a autorității, spiritul dn jertfă, entuziasmul și eroismul cerut în clipe hotărâtoare. Devotamentul statornic către neam și profunda iubire de patrie, ca și alipirea către Unsul Domnului, acolo își au razimul și motivarea lor metafizică. În adâncimile sufletești, purificate prin luminile credinții, se stabilesc simțeminte de frățietate și solidaritate între păturile sociale, cari fac tăria lăuntrică a unei națiuni și feresc de conflicte și lupte fratricide. Credința religioasă călăuzește instinctele sănătoase ale rasei și-i țin sufletul într'o atmosferă de spiritualitate, care o face capabilă a se însufleți de bunurile culturii și ale civilizațiunii.

Inoirea forțelor morale.

Trăim zile grele și ele ne obligă să ne coborim cu cugetul până la ultimele temeuri ale vieții și să deschidem toate izvoarele de inoie. Altfel ne sbatem

în neputință. Ce înseamnă toată tehnica grăbită a legilor, toată echilibristica calculelor bugetare, toată virtuozitatea tranzacțiilor politicianiste, față de marea problemă a înoirii forțelor morale ale neamului? Fără de aceasta nu putem răzbi deasupra presiunii contingențelor zilei și crizelor de tot felul, care țin în nesigurată și într'o dureroasă sbuciumare întreaga viață națională. Medicina mai nouă prescrie pentru organismele debilitate terapia cu raze solare din înălțimi. Acest tratament cu raze din înălțimea idealurilor spirituale ne trebuiește și nouă pentru înviorarea organismului nostru moral, slăbit de mulțimea boalelor cari l-au copleșit.

Ortodoxia și „fiara apocaliptică“.

Vedeți ce se întâmplă astăzi în lume? Ard în flăcări mistuitoare cupolele parlamentelor și focul s'a întins până la cupolele edificiului social și al vieții naționale a popoarelor. Pe noi ne desparte abea o fâșie de apă de primejdia care ne pândește ca o fiară apocaliptică toate bunurile spirituale, toată agoniseala moștenită din truda înaintașilor, toată libertatea de curând dobândită cu prețul sângelui, toată demnitatea de oameni, pentru a fi distruse de către brutalitatea monstruoasă a materialismului și ateismului organizat. Pe toate căile și-a trimis și în țara noastră fanaticii incendiari ai revoluției. Noi cu ce-i ieșim în cale? Cu tulumbe și cu mitraliere și cu francmasoneria luată din cămara de vechituri ale unor culturi suprasaturate? Cu asemenea unelte de sigur nu ne putem împotrivi vântului pustietor al teroarei roșii. Ne trebuie un front unic al sufletelor, al convingerilor, închiegat printr'o credință care să mute munții și să oprească puhoiul cutropitor al barbariei bolșevice. Această credință nu poate să fie alta decât cea sfântă ortodoxie, congrescută cu sufletul nostru, care scăpare s'a făcut noaua din neam în neam și care ne-a mai hărăzit un rol providențial în istoria universală prin acel „atlet al creștinătății”, care aici la răsrucea alor două lumi a pus stavilă năvalei amenințătoare a semilunei. Acelaș rol ne revine și astăzi în fața bolșevismului (Aplauze vii, aprobări).

Religiunea — chestie a vieții publice.

Dar îl înțelegem și ne pregătim pentru a-l lua asupra noastră? De multe ori se vor fi furișat îndoieli și în inimile d-voastre cu privire la cele ce se petrec la noi. N'ați simțit de atâtea ori răceală, ca să întrebuintez o expresie mai blândă, față de instituția bisericii și chiar față de credința noastră? Nu ni s'a aruncat în față, de pe fotoliu cu răspundere, sfidătoare vorbă, că „preoția nu este funcțiune esențială în viața noastră publică?” Dar așa au început și'n alte părți curentele extremiste de stânga, cu teza că „religiunea este chestiune particulară”, pentru a o declara mai târziu „opiu pentru popor”, și au sfârșit prin a dărâma altare, a închide bisericile și a ucide pe slujitorii lor. E religiunea, fără îndoială, și chestiune — să nu zicem particulară, ci — personală, chestiune intimă a conștiinții fiecăruia. Dar din centrul personalității omenești, unde-și are sediul, ea își revărsă repercusiunile pe suprafața largă a vieții publice și devine astfel o chestie a familiei, a școlii, a statului, o chestie și un interes vital al întregii națiuni. Încă în vechime a făcut Plutarh afirmațiunea, că ar putea să existe cetăți fără întărituri, fără științe și arte și fără monede, dar nu poate să existe societate omenească fără credința

religioasă. Intocmai așa ne-am putea închipui statul nostru fără instituțiuni financiare moderne, fără căi ferate, fără poliție, fără stațiuni telegrafice și de radio, dar îmi pare imposibilă existența și prosperitatea lui în lupta împotriva credinții propriului său popor. Dar foc din cer s'ar preface sufletele noastre, când ne-am vedea batjocurită credința. Și când știu ce-a însemnat biserica și slujitorii ei, pentru întreaga viață națională, cu toate ramificațiunile ei, mai ales aici în Ardeal, atunci îmi veți da voie să întreb pe celce ne spune, că preoția nu este o funcție esențială: Dar d-ta, domnule, de pe ce tărâ-muri străine ai căzut așa pe neașteptate printre noi? (Tunete de aplauze). Eu însă mă încred în cuvântul Mântuitorului; „Nu poate cetatea a se ascunde de asupra muntelui stând, nici aprind lumina și o pun sub obroc, ci în sfeșnic și luminează tuturor celor ce sunt în casă“ (Mat. 5, 14—15). Lumina, care luminează în casa neamului nostru, este pentru noi religionea.

Gebt mir grosse Gedanken!

Noi prețuim nespuse de mult munca grea a bărbaților noștri politici și nu tragem la îndoială patriotismul lor. Dar par'că rămânem uneori totuși cu impresiunea că programul, de altfel așa de util, de înodare a năcazului țării de pe o zi pe alta îi copleșește atât de mult, încât foarte cu anevoie găsim răgazul necesar pentru deschiderea orizonturilor sufletești și spre realitățile spirituale. De pe buzele unui învățat, gata să se închidă în tăcerea vecinicii, au răsunat cuvintele: Gebt mir grosse Gedanken! Dați-mi idei mari! Dați-mi credințe salvatoare, care să ne ridice sufletele pe culmi și să putem vedea sub specie aeternitatis lupta după lumină a unui popor care-și înțelege prin credință destinele vieții sale.

În această credință rezidă capitalul tuturor întreprinderilor mari ale acestui neam, capital care nu e atacat de nici o conversiune, pe care nici moliile nu-l rod, nici furii nu-l sapă și nu-l fură, și care sporește la infinit cu cât mai mult e împărțit cu dărnicie pe seama tuturor (mari aplauze).

Veniți și luați lumină!

Veniți cu toți, acei cari ne înrolăm sub drapelul pe care-l înălțăm astăzi, să ne facem purtători și răspânditori comorilor acestui capital spiritual.

Veniți voi luminații Dascăli ai Universității și reprezentanți consacrați ai literilor și științei și primiți mâna unei armonioase colaborări, pe care cu încredere v'o întinde credința și Biserica. Noi n'am oprit pământului să se miște după interpretările noastre și nu am ars pe ruguri știința nimănui. Nu vă cerem altă intuiție despre această lume accesibilă simțurilor, decât aceea pe care v'o dă cercetarea experimentală, dar vă rugăm să folosiți rezultatele pozitive ale acesteia, ca tot atâtea colonne de pe care sufletul să-și poată înălța aspirațiunile sale către cer.

Voi știți mai bine că realitățile cele mari și profunde se subtrag metodelor laboratorului, și că credința singură este organul sufletului care le poate capta pentru fericirea oamenilor.

Veniți voi toți dascălii școlii românești și vă formați idealul de educație, care să vă încălzească inimile, în contact cu idealul de viață al dumnezeescului Învățător al lumii.

Veniți voi tineri cari ca o sămănătură veselă de

primăvară purtați nădejile de mâne ale neamului, veniți și vă adăpați sufletele voastre însetate din apa cea vie al idealismului credinții și din Duhul înviorător al lui Christos Mântuitorul.

Veniți voi fiecele neamului, cu candelile aprinse vă apropiați de mirele care vă aduce în dar comoara virtuților pentru fecioare în haină albă, pentru mame bune, pentru soții credincioase și devotate.

Veniți voi slujitorii țării noastre și învățați din înțelepciunea divină ce înseamnă conștiința împăcată a slugilor celor harnice cari n'au îngropat talentul, ci l-au făcut să rodească spre binele tuturor.

Veniți voi muncitorii fabricilor și atelierelor ca și milioanele celor ce răstoarnă brazdele gleei strămoșești și vă apropiați de Fiul Teslarului din Nazaret și de Sămănătorul care-și aruncă sămânța sa întru nădejde pe câmpiile sufletelor noastre.

Veniți toți fiii acestui neam, cari în ortodoxa credință ați primit botezul Celui ce prin dumnezeasca-I ființă gândurile le înalță și prin ideal și dar de sus le purifică, veniți în marea comunitate a celor ce prin rugăciune se închină și proslăvesc pe Christos Stăpânul și Mântuitorul sufletelor noastre.

Aici e atmosfera cu aer proaspăt în care energiile se dezvoltă, caracterele cresc, se petrece în pace procesul vieții statului, rodește cu îmbelșugare cultura și se bucură sufletul neamului.

Aici lumina și darul lui Christos se pogorât ca seva cea bună a sufletului prin elementul divin al ortodoxiei.

Cu sufletul stăpânit de emoția cucernică din Dumineca Învierii, închei apelul adresat întregii obștii credincioase, zicându-i:

Veniți și luați lumină! (Nesfârșite aplauze, mari ovații).

Fără păcat...

Preotul fiind deseori chemat la mesele oamenilor din sat, nu arareori aude din gura unora zicându-se: n'am păcat, n'am păcat, n'am făcut rău nimănui, poate voi fi suduit așa vr'odată ca toți oamenii, sau voi fi luat vr'un cucuruz dela cineva, dar alte rele n'am făcut și ca și fariseul din evanghelie se crede drept înaintea lui Dumnezeu, nu ca și ceilalți oameni. Astorfel de închipuiți „drepti“ e bine să li-se răspundă cu cele ce le-a spus Apost. Iacob (2, 10): că oricine calcă una din cele 10 porunci, pe toate celelalte le-a călcat. Ele stau strâns legate laolaltă, ca și un lanț, din care se va rupe o zală, s'a rupt tăria și puterea lui de rezistență. Legiuitorului i-a răspuns scurt Domnul Christos: ține poruncile, se'nțelege că pe toate.

„Tot pomul care nu face poame bune să taie și în foc se aruncă“.

Nicolae Văleanu
preot.

In slujba apostolatului.

De: **Iacob Crețiu.**

...Trăim într'o atmosferă de plină nesigurantă în ceiace va aduce cu sine ziua de mâne, într'o atmosferă de înăbușitoare existență.

Flutește în văzduh ceva sinistru, de neînțeles ce neliniștește cumplit sufletul unei umanități oboșite, muncită de presentimentele unui fatal desnodământ.

Europa se simte demult îmbătrânită, pământul întreg este străbătut de preludiul unei panice apropiate, a unei catastrofe cosmice.

Năucită, omenirea secolului mașinismului și al apogeului materialismului istoric, — a secolului unei concepții stupide despre sensul vieții, a secolului în care *sufletul* cu toate exigențele lui, a fost complectamente neglijat; — captivă în mreajele pe cari în mod condamabil însași și le-a întins, se svârcolește, cu disperarea muribundului, să scape din ghiarele morții, să iese la liman.

Se svârcolește, dar mijloacele de ieșire la liman, cu tot ceasul al doisprezecelea în care se găsește, au fost greșit alese.

Și atâta timp, cât în văzduh va pluti spiritul morbid, ateu, de accentuată criză duhovnicească, ce ne caracterizează, *avem convingerea*, că zadarnice vor fi toate expiedientele la cari au recurs și se recurge dela o zi la alta, de către atotputernicii zilei, prin acestea neputându-se face nimic altceva, decât să se prelungească agonia.

O omenire, care și-a pierdut sufletul, nu poate fi salvată prin formule algebrice perimate, de ecuațiuni cu prea multe necunoscute.

Utopicul dinamism al materialismului istoric este falimentar demult. Zadarnice sunt încercările de falsificare și tănuire a adevărului, de către cei interesați.

O reîntoarcere spre spiritualitate este impusă de glasul vremii, altcum prăbușirea omenirii este inevitabilă.

...Ca toți cei dornici de luptă, avem un *crez*, în slujba căruia ne-am pus și punem tot ceiace are mai prețios sufletul nostru.

Ei bine, *crezul* nostru este cuprins tocmai în lupta de reîntoarcere a *omului* angrenat cu simplă unealtă în mașinismul veacului, spre cele duhovnicești. Vom birui? Sigur, vom birui, căci facem tot ceiace ne stă în putință pentru promovarea spiritualității.

Dar, „marile recolte sufletești nu se câș-

tigă cu lucrători de zile mari, ci cu lucrători statornici, legați ogorului prin eforturi sistematice și coordonate“.¹⁾

Facem tot ceiace putem, și după cum am mai spus, n'asteptăm aprecieri, și nici recompense, dorim numai să fim înțeleși și urmași, munca de desțelenire a sufletelor depărtate de biserica lui Christos fiind grea.

Trăim „momente istorice, de amețitoare importanță. Lumea amăgită multă vreme de doctrinele — multe și felurite — cari scoteau pe Dumnezeu din opera sa, se simte azi cu inima bătrână și pustie, se vede vlăguită și netrebnică. N'am putea, oare, să facem calea înapoi? **N'am putea, încă odată, să nădăduim, să credem și să iubim?...**“²⁾

Da, ne putem întoarce. Putem să începem din nou, a nădădui, a crede și a iubi.

Trebue numai să vrem, și cei cari vrem, să luptăm pentru a face să vrea și semenii noștri, deaproapele nostru.

...Duminecă, 19 I. c., „*Corul Catedral*“ a descins în comuna Iaz.

La ușa sfintei biserici, suntem primiți de părintele Eftimie Jianu, preotul locului, care înconjurat de micuții școlari și poporul dreptcredincios, ne spune în numele acestora, „Bine ați venit!“.

Răspunde părintele diacon Zeno Muntean zicând: Venim în mijlocul Dv. să preamărim împreună prin cântări de laudă și rugăciuni pe Atotputernicul Dumnezeu. Cu noi aducem binecuvântarea arhierească a Prea Sfințitului nostru Episcop, și tot ceea ce avem mai de preț în sufletul nostru, mânați de dorința de a ajuta slujitorii sfintei noastre biserici străbune, în munca grea ce au de depus în ogorul Domnului, în niște vremi de deșarte preocupări lumesti.

Intrăm îndată în sfânta biserică, începându-se sfânta liturgie în dangătul duios al clopotelor. Servesc în sobor preoții: profesor Gheorghe Noaghea, profesor Dimitrie Socneanțu, dela liceul „Traian Doda“, păr. Eftimie Jianu, preotul locului și diaconul prof. Zeno Muntean.

Responsoriile liturgice le dă „*Corul Catedral*“, dându-ne posibilitatea să constatăm, importanța indiscutabilă a participării unui cor binepregătit și disciplinat la oficierea serviciilor divine. Atmosfera în care se săvârșește serviciul divin este cu totul alta, mai sărbătorească, mai înălțătoare, atunci când slujitorul altarului este secondat de cor. Cântarea înalță sufletul

1) Gala Galaction.

2) Idem.

fără să ne dăm seama și ar fi un mare câștig pentru biserică, dacă în toate parohiile ar exista câte un cor bisericesc, chiar și numai bărbătesc, dacă nu mixt.

La priceasnă predică p. prof. Gheorghe Noaghea, care vorbește despre *sfânta Cruce*.

Credem a nu fi fără interes să expunem în mod succint, predica edificatoare a părintelui prof. Gh. Noaghea.

Sfânta cruce e lemnul pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Christos.

La popoarele păgâne înainte de venirea Mântuitorului, *crucea* era semn de batjocură. Pe cruce erau răstigniți cei mai mari criminali și mai ales sclavii. Astfel, și pedeapsa ce au dat-o Domnului Christos cărturarii și fariseii, a fost cea mai rușinoasă dintre toate și cea mai dureroasă. Și, prin răstignirea pe Cruce a Mântuitorului, jertfa ce a adus-o El pentru mântuirea lumii, a fost cea mai mare jertfă ce s'ar fi putut aduce. El s'a jertfit pe sine, s'a supus chinurilor celor mai grozave din nemărginita Sa iubire de oameni, pentruca să scape neamul omenesc de iadul cel vecinic, să-i dea putință să ajungă în împărăția lui Dumnezeu, în raiu, care este un loc de fericire nespūsă, cum mintea omenească nici nu-și poate închipui.

Dela răstignirea pe cruce a Mântuitorului, *crucea* pentru creștini nu mai era un semn de rușine și de ocară, ci Crucea a devenit cel mai scump obiect de pe lume, obiect sfânt, prea sfânt, căruia tot creștinul se închină cu cea mai adâncă evlavie, pe care o sărută cu sfințenie și cu adorație. Crucea e mântuirea tuturor oamenilor, *crucea* e semnul de biruință al luminei asupra întunerecului, al creștinismului asupra păgânismului.

În continuare spune cum împăratul Constantin Cel Mare prin semnul sfintei cruci a învins armatele lui Maxențiu, cari erau mult mai mari, și cum inama lui Constantin, împărăteasa Elena, a căutat sfânta cruce pe care a fost răstignit Mântuitorul, și aflându-o a pus-o în Ierusalim în biserică. În anul 614 p. Hr. regele Persiei Hosroe II. având un războiu crâncen cu împăratul Heracliu, ocupă Ierusalimul și între alte prăzi a dus în Persia și sfânta Cruce.

Dar, după 14 ani de luptă, soarta războiului s'a schimbat și împăratul Heracliu bătut pe Perși și ocupând Persia în anul 628 p. Hr. luă înapoi sfânta Cruce, care fu înălțată în mod solemn întâiu la Constantinopol, apoi în 14 Septembrie anul 629 p. Hr. la Ierusalim, în locul ei dela început, unde o înălțase îm-

părăteasa Elena, adevă în biserica Sfântului Mormânt. Și, de atunci, în această zi, se serbează în fiecare an, pretutindenea, de către creștini: „*Înălțarea Sfintei Cruci*“, ca zi de mare bucurie sufletească.

În sfânta noastră biserică se mai serbează sf. Cruce și azi în a 3-a Duminecă din postul mare precum și în 1 August.

Ca creștini, datorie sfântă avem să ne închinăm cu adâncă evlavie Sfintei Cruci, semnul biruinții lui Christos, asupra morții.

Crucea este păzitoarea a toată lumea, *crucea* podoaba bisericii, *crucea* stăpânia împărătilor, *crucea* întărirea credincioșilor, *crucea* mărirea îngerilor și dracilor rană. Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Efectul predicii părintelui prof. Gheorghe Noaghea, îl puteai ceti pe fața ascultătorilor. Cuvintele folosite de predicator, fiind pe înțelesul tuturor, n'au putut rămâne fără ecou în sufletele credincioșilor.

Predica a fost edificatoare și avem credința, că sămânța aruncată a căzut pe pământ prielnic pentru desvoltare și că oboseala noastră nu va rămâne fără roade.

La sfârșitul sfintei liturgii, părintele Eftimie Jianu, în cuvinte simțite ne mulțumește pentru venirea noastră în mijlocul credincioșilor săi și ne roagă să nu uităm nici pe viitor comuna încredințată lui spre păstorire, având trebuință de ajutor în munca ce trebuie să depună, întrucât sectarismul a luat ființă aci, în satul său natal, de mult, încă de pe timpul când dânsul era copil.

Continuați drumul pe care a-ți pornit, ne spune părintele Jianu. Nu luați în seamă jertfele ce trebuie să faceți prin munca depusă pe altarul bisericii noastre strămoșești și al culturii românești. Satele noastre au mare trebuință de ridicarea nivelului cultural, fiind ținute veacuri dearândul de către stăpânitorii vitregi de ieri numai în umbra culturii.

Mulțumește îndeosebi părintelui prof. Gh. Noaghea pentru prețioasele învățături pe cari le-au putut câștiga credincioșii săi din cuvintele spuse despre sfânta cruce și profesorului Constantin Vladu, pentru munca ce depune pentru promovarea spiritualității. Incheie cu cuvintele sfintei scripturi: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să preamăriască pe Tatăl nostru Cel din ceriuri“.

... Ploaia începuse să se ciarnă ca prin sită. Cu tot timpul nefavorabil plecăm spre Caransebeșul nostru, nu indispuși, ci veseli și

mulțumiți că am putut lăsa credincioșilor din Iaz o parte din ceea ce avem mai de preț în sufletul nostru.

Repetăm: numai o dorință avem. Să fim înțeleși și urmași. Poporul nostru mai are credință, dar această credință trebuie încălzită de către cei chemați, la focul dragostei creștine.

Un document

din sbuciumatul trecut național-bisericesc.

Documentul, fotografiat după originalul aflător în arhivele judecătorei din Caransebeș, se găsește în muzeul eparhial. Dintr'o singură pagină, se poate formula o întreagă istorie de persecuții și suferinți...

Mai jos îl publicăm în originalul unguresc și în traducere fidelă românească:

42-ik sz. Krassó megyei és oláhbánsági végvidéki teljhatalmú kormány biztostól.

A karánsebesi ideiglenes fő bizottmányinak.

Miután Popovits István versetzi óhitő püspök a pártütő ráczok által fogságra hurczoltatott, és Zsivkovits Pantelimon temesvári g. n. e. püspök mint a rácz pártütés tagja az ország kormánya által még a múlt évben hivatalától felfüggesztetett; Popeszkü Patrik versetzi püspöki helyettes pedig a lázadó ráczoktól nyert hivatalának elhagyásával honárulási büne miatt elszökött, és így Krassó megyének, 's a' bánsági oláh végezrendnek említett két püspökségek alá tartozó óhitű községei, törvényes egyházi kormány nélkül vannak, nehogy e rendkívüli állapot a vallás és hívek kárára tovább is így maradjon: szükségesnek találtam, Krassó megyében, és a bánsági oláh végezrendben az óhitű egyház püspöki helyettesül Vuia Ignác oraviczai g. n. e. esperes urat kormánybiztosi teljhatalomnál fogva ideiglenesen kinevezni, miről önöket kellő alkalmazás végett ezennel értesitem.

Kelt Lugoson Május 17-én 849

s. h. kormánybiztos
Fülepp Lipót.

In românește:

Nr. 42 Dela guvernatorul (cu puteri depline) al județului Caraș, și al graniței române bănățene.

Către guvernământul provizoriu al Caransebeșului.

Dupăce Ștefan Popovits, episcopul ortodox (de rit vechi) al Vârșetului a fost târît la închisoare de către dizidenții sârbi și Pantelimon Jivcovits episcopul greco ne unit al Timișorii, ca membru al sârbilor dizidenți (revoluționari) încă în anul trecut a fost suspendat de către guvernul țării; Patrachie Popescu, locțiitor al scaunului episcopal din Vârșet — pe care l-a primit dela sârbii răsculați — trădându-și patria a părăsit oficiul și a fugit și astfel credincioșii din comunele ortodoxe aparținătoare celor două episcopii din granița banatică românească și din județul Caraș fiind fără conducerea bisericească legală, și ca această stare extraordinară să nu mai continue a rămâne spre dauna religiei și a credincioșilor: în baza drepturilor depline de guvernator am aflat de necesar a numi provizor de locțiitor-episcop al bisericii de rit ortodox din granița banatică românească și din comitatul Carașului, despre ceea ce prin aceasta aduc la cunoștință spre conformarea necesară.

Data în Logoj la 17 Mai 849.

guvernator:
Fülepp Lipót.

ȘTIRI

Locale.

La Dumineca Crucii a predicat în biserica noastră pâr. Petru Bancea. Făcând un istoric al crucii, din cele mai îndepărtate timpuri, a ajuns la cinstirea și preamărirea ei în veacurile creștinătății.

*

La vecernie a conferențiat Dl profesor de teologie Isaia Suru despre cinstirea sfintei cruci. Ea este simbolul mântuirii noastre, ea semnul în care ne întărim, și biruim în orice împrejurare fie cât de grea... Deaceea când trecem pe lângă o cruce, fie de piatră fie de lemn, să interiorizăm pornirile noastre, să stăm de vorbă cu sufletul nostru care în măsură mai mare decât trupul are trebuința de atență îngrijire.

Hirotonire. Prea Sfințitul Episcop a binevoit a hirotoni Sâmbătă și Duminecă pe candidatul Nicolae Giuca, numit administrator parohial în comuna Ciudanovița.

Suntem sau nu creștini? Am aflat că s'ar fi luat o hotărîre ca Sâmbătă, în ziua de mare sârbătoare a Bunevestiri să se facă sădiri de pomi cu asistență și serbări. Credem că inițiatorii au scăpat din vedere

sărbătoarea din ziua de 25 Martie, și așa neștiința o scuzabilă, căci interesul nimanui nu este ca să dea exemplu de muncă, îndemnând și pe alții într-o asemenea zi la ceva oprit de biserică și de poruncile ei. ...Dar pe viitor inițiatorilor le-ar sta bine mai multă chibzuire!

CONCURS.

Consiliul parohial ort. român din comuna Gavojdia, în baza ordinului Ven. Consiliu eparhial No. 452 B. ex 1933, publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru ocuparea postului de paroh la parohia primă de cl. III. din comuna Gavojdia, protopresbiteratul Logojuului devenită vacantă prin pensionarea preotului Samson Petricu.

Emolumente :

1. Una sesiune parohială constatătoare din 31 jug. arabil și fânași și un jug. intravilan.

2. Stola uzitată.

3. Nefiind casă parohială alegândul preot va avea să se îngrijească de locuință și va suporta toate dările sesiunii sale.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și înainteze cererile de concurs cu încuviințarea Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan prin Prea On. Oficiu protopresbiter al Logojuului, Consiliului parohial din Gavojdia.

Recurenții sunt invitați cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sfânta biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Gavojdia din ședința Consiliului parohial ort. român ținută la 1 Marie 1933.

Moise Nicola
notar

Pr. Aureliu Marta
președinte

În conțelegere cu Oficiul protopresbiter al Logojuului **Dr. Aurel Mihaescu** adm. protopresbiteral.

Nr. 1502 B. ex 1933.

Condițiunile de concurs staverite în protocolul ședinței Consiliului parohial din Gavojdia ținută în 1 Martie 1933, se aproba cu aceea, că în baza aliniatului ultim al §-ului 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza deciziei consistorial ddo 3 Martie 1914 și respective 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B. ridicat și la valoare de conclud șinodal cu concludul No. protoc. 33. ex 1914, precum și avându-se în vedere deciziunea consistoriului mitropolitan Nr. 358.928 din 13 Noemvrie 1929, — se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul, care este o parte integrantă și legală a dotațiunii proțești.

Caransebeș, la 10 Martie 1933.

Episcopul diecezan:

3—3

Dr. Iosif Tr. Badescu m. p.

Redactor responsabil: Nicolae Cornean.

Corpul Portăreilor Tribunalul Caransebeș.

Nr. Port. 358/1932.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908, prin aceasta public, că în urma deciziei Judecătorei Mixte din Caransebeș de sub Nr. 2143/1932 efectuându-se execuțiunea la 28 Octomvrie 1932 în favorul următorului Gartner Ștefan reprez. prin avocatul Dr. Nicolae Ionescu domiciliat în Caransebeș pentru suma de 4.000 Lei — b. capital și acces. mobilele sequestrate și suprasequestrate cari s'au prețuit în 22.500 Lei — b. și anume: doi cai negri, una trăsură (birje), un pian, un credenț de nuc, un credenț cu sticlă, un pendul de părete și una masă cu 8 scaune se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătorei mixte din Caransebeș de sub Nr. 4363/1932 G. pentru încasarea creanței de 4000 Lei — bani capital cu dobândă legală din 23 Maiu 1932 și spesele de 1818 Lei — bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 29 Martie 1933 la orele 10 a. m. în comuna Caransebeș la locuința urmăritului** și toți aceia cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acea observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețului de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sequestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației, în baza art. 120 a legii LX din 1881, deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș la 13 Martie 1933.

Șef portărel **Bacaiarov.**

Tipografia

și Librăria

Diecezană

Caransebeș

Este înzestrată și bineasortată cu tot felul de cărți românești literare și științifice, requizite școlare și de birou.

Execută tot soiul de lucrări tipografice în cel mai scurt timp pe lângă prețuri convenabile.

Legătorie proprie.